

Nelja kooli ühiskatsete näidisülesanded: eesti keel

Eesti keele testi lahendamiseks on soovituslik aeg **45 minutit** ja seda hinnatakse maksimaalselt **100 punktiga**. Eesti keele test koosneb kahest osast:

- I osa kontrollib eesti keele ja kirjanduse õpitulemuste saavutamist (80 punkti),
- II osa kontrollib funktsionaalset lugemisoskust (20 punkti).

Test koostatakse lähtuvalt eesti keele ja kirjanduse põhikooli ainekavast.

Häälikuõigekiri, suur ja väike algustäht

Näidisülesanne 1.a

Lisa vajadusel lünka õige täht või tähed, kasutades õigesti suurt ja väikest algustähte ning vajadusel jutumärke.

1. Saates __ktuaalne __aamera edastati õuds__id uudiseid __üüriast, kus inimesed olid vir__varris pea kaotanud.
2. Printse__likud neiu lugesid ajakirjast Imeline Teadus teadusarti__lit õnnelikkusest.
3. Duš__i alt tulnud __rantslane jõi metal__sest peekrist mors__i ja sõi borš__i.
4. Printses__likud neiu lugesid ajakirjast __meline __eadus teadusartiklit õnnelik__usest.
5. Miljonär soovis Rio __e __aneiro __lumpiamängudel tutvustada enda teeman__i__e kollektsiooni.

Näidisülesanne 1.b

Paranda sõnaühendites vead, nii et need vastaks eesti keele õigekirja- ning vormiõpetuse reeglitele.

Kaussjas org; röövellik kullane; mitmeid pesasi; mõtekas tegu; arglikute tüdrukute; sajakonna austraalase; kostusid selgelt; kompleksed ülesanded; tiraažgi vähenes; reisin kevadeti; hiilis varksi; armastan oma peret; paiknesid järjestiku; tema pahatahtlikus hämmastab; kasutamatta riided;

Näidisülesanne 1.c

Tõmba ring ümber nendele algustähtedele, mis tuleb alati kirjutada suurtähega, ja pane need jutumärgid, mis ei tohi puududa.

TELESARI KODU KESET LINNA

SELJAS OLID ADIDASE DRESSID

AJAKIRI KAITSE KODU

RAHVUSVAHELINE VIIULDAJATE KONKURSS

VEENE KAPITAL KONTROLLIB EESTI MAJANDUST

KOMMIKARP IIDNE LOSS

Kokku- ja lahkukirjutamine

Näidisülesanne 2.a

Leia antud lausetest kokku- ja lahkukirjutamise vead ning kirjuta valesti kirjutatud sõnad punktiirile õigesti välja.

1. Aastast aastasse kordame ne liiteliste sõnade ortograafiat, kuid selle teema omandamine on väga vaevaline.
2. Kolmekümneviie aastane inimene pole veel vana, kuigi teismelised seda sageli väidavad.
3. Mõnituhat lambatalle viidi tohutusuurele karjamaale.
4. Kirjanike Liit kuulutas välja Eduard Vilde nimelise romaani ja novellivõistluse.
5. Sidrunipuu on kolme kuni seitsme meetri kõrgune ja hakkab vilja kandma 2 – 3aastaselt.

Näidisülesanne 2.b

Leia antud lausetest kokku- ja lahkukirjutamise vead ja kirjuta valesti kirjutatud sõnad punktiirile õigesti välja.

1. Kohtla-Järve suguses linnas on paarikümneminutiline ummik võimalik vaid linnasisese teeremondi tõttu.

2. Põlvest-põlve on meie suguvõsas tehtud iseseisvuspäevaks kohupiima-laimitorti ja roheline läätse suppi.
3. Edasi tagasi pilet Tartust Tallinnasse maksab kakskümmendkaks eurot ja nelikümmend viis senti.
4. Hiina kultuuripärandite riikliku administratsiooni esimees Li Xiaoji ütles hiljutises teleintervjuus, et riigi tuhandete aastate pikkune kultuur on rüüstajate tõttu ohus, kuid sellegipoolest on eurooplastel Aasiamaade kultuurist ühtteist õppida.
5. Mul paluti juunikuistel gümnaasiumi sisseastumiskatsetel esitada haridust tõendav dokument.
6. Minu keeletase peaks olema selline, et suudan veatult kirjutada kahe lehe küljelise teksti.
7. Kontserti pääses kuulama paar tuhat muusikahuvilist.
8. Pikkade juustega kunstnik nägi päev-päeva kõrval vaeva, et kujutada mõisa ideaalilähedaselt iidsena.
9. Tohutupikk matk Jakobsoni nimelisse koduloomuuseumisse algas juba üle-eelmisel esmaspäeval.

Käänded ja pöörded

Näidisülesanne 3.a

Leia vale käände- või pöördvorm. Kirjuta õige vorm vastava rea lõpul olevale punktiirile.

- Kauplus sulgetakse juba enne kuute.
- Kas selles poes müüakse kodumaist juurvilja?
- Võõrastel künklikudel kallastel oli matkajail raske igat mätast märgata.
- Komplekset meetodit polnud loomaia töötajad akvaariumites kasutanud.
- Hapude kompvekitega harjumine võtab igapähele veidi aega.
- Tragimate inimestega on võimalik kummalist eelnõud arutada.
- Raamatud toodakse raamatukogust klassi kümme-konnan õpilase abiga.

- Vabariigi aastapäeval ei töödata ega kuulata õõnest kõnet.
- Kas ka järgmisel kevadel upuvad õunapuud õitesse ja kanad hauvad tibusid?
- Aknate klaase pesti talgutel ökoloogiliste vahenditega.
- Väljakaevamistel otsiti viite vanaaegse religioosse motiiviga sõlge.
- Õpetaja ütles, et hülgete liike eristakse nende põhiliste tunnuste järgi.

Näidisülesanne 3.b

Kriipsuta läbi vale vorm.

<i>Ainsuse nimetav</i>	<i>Ainsuse osastav</i>	<i>Mitmuse osastav</i>
südi	südi	südidaid
kübe	kübeme	kübemeid
putru	putru	putrusid
sulg	sule	sulgi
vars	vart	varte
õrn	õrna	õrne
tundlik	tundlikut	tundlikke
sõstar	sõstrat	sõstraid
helves	helbes	helbeid
raja	rada	radu

Näidisülesanne 3.c

Moodusta alljärgnevatest sõnadest nõutud vorm.

1. karglema- *da*- tegevusnimi
2. aasima- oleviku ainsuse 1. pööre
3. vaagima- *tud*- kesksõna
4. kostma- *v*- kesksõna
5. lendlema- *des*- vorm

Sõnaliigid ja lauseliikmed

Näidisülesanne 4.a

Kirjuta, kas tumedalt trükitud sõna on käändsõna (K), pöörsõna (P) või muutumatu sõna (M).

Uniküla Kullamäest **leidis kohalik elanik** Leena Prikko 1920. aastatel **kasetohust karbikeses** 9 naela Rootsi rahasid. **Ta müüs need** kellelegi juudile **ära**. Rootsi **rahasid leiti Kullamäe lähedalt** põllult **ka paarkümmend aastat** varem, 1900. aasta paiku. **Rahad olid tinapotis**. Kullamäe otsas on **suur kivi, mis ilmselt on seest õõnes, kuna ta pealekoputamisel kõmiseb**. (*Mare Kalda, „Rahapajaraamat“*)

Näidisülesanne 4.b

Otsi tekstist 10 käändsõna ja kirjuta need tabeli õigetesse lahtritesse.

Homme võistlus selgitab, kumb pääseb edasi kahele vabariiklikule konkursile. Teiseks jääja lohutagu end sellega, et alati ei saa ju võita.

Nimisõnad	Omadussõnad
Arvsõnad	Asesõnad

Näidisülesanne 4.c

Märgi näidise eeskujul sõnaliigid (ns, oms, arvs, ases; ts; ms, hs, ks, ss) ja lauseliikmed (a, ö, s, m, t, öt).

ns ts ases ns oms ns sõnaliigid

Mees ostis endale laadalt noore täku.

a ö m m t s lauseliikmed

Noormees sõitis oma rattaga kiiresti meie külla.

See laps on ilmselt jonnakas põngerjas.

Väike laps jälgis tähelepanelikult varblast.

Lauseliigid ja kirjavahemärgid

Näidisülesanne 5.a

Pane kirjavahemärgid ja selgita, missuguste keelenähtustega (lauseliik, üte, lauselühend jm) on tegemist.

Ei ole olemas kaht ühtmoodi rohukõrt kirjutas Walt Whitman juba 19 sajandil.

.....

Kõik need mõtted on sama vanad kui inimkond.

.....

Olin 25aastane kui sattusin Moskvasse ülemaailmsele kinofestivalile.

.....

Jah me oleme omavahel väga seotud üks vale liigutus minu või sinu poolt võib vallandada terve valede liigutuste ahela ja teha võimalikuks veel ühe musta monoliidi tulemise...

.....

Mõelnud veidi tagajärgedele otsustas ta siiski kohale minna.

.....

Näidisülesanne 5.b

Pane puuduvad kirjavahemärgid. Kirjuta punktiirile tänast päeva kirjeldav põimlause.

1. Melchior oli sündinud Lübecki linnas kust tema isa oli üle kahekümne aasta tagasi tulnud sellele uuele maale kus kõike alles ehitati ning mis oli neitsi Maarjale pühendanud.

2. Ruumi keskel oli tardunud näärivana kingikott käes kes teadis täpselt mis edasi tuleb ja lootis et lapsed ei märka tema hõredat väheste karvadega habet.
3. Maian see on ilus laul tunnustas Eesti Laulu žürii liige ma hoian sulle pöialt ning loodan näha finaalis.
4. Suur kirju lontiskõrvaline koer Pontu jooksis hoogsalt mööda tänavat taamal kihutavatest autodest vähimatki välja tegemata.
5. Vastaja kiirusest olenevalt kulub eesti keele testi tegemisele vähemalt 45 minutit tõsiseltvõetavat aega.
6. Ema astus reipal sammul lapsevankrit lükates kodu poole tulevast üllatust aimamata.
7. Ülehomme pärastlõunal kell kuus tuleb meie seltskonnal minna Tartu Raekoja platsil asuvasse uude kohvikusse.
8. Mina kui arukas õpilane kontrollin alati töö üle ning jälgin käekirja arusaadavust.
9. Nii Eesti kui Taani õpilased said testil sama häid tulemusi nagu soomlasedki.
10.

Näidisülesanne 5.c

Pane otsekõne kirjavahemärgid, eralda üte.

Tädi Maali küsis murelikult Tüdrukud kas teie olete mu prille näinud

Ei ole armas tädi hüüdis Jaanika vaata teise tuppa

Aitäh hea laps sealt ma juba vaatasin vastas tädi ohtes

Võõrsõnade tunnused ja õigekiri

Näidisülesanne 6.a

Vali harjutuse lõpust sobiv sõna ja kirjuta igasse lünka õige võõrsõna õiges vormis. Veatult kirjutatud, kuid vales muutevormis sõna punkti ei anna.

Iga gümnaasist on _____ üliõpilane.

Filmi „Printsessi sõda” _____ Vladimir Alenikov külastas PÖFFi raames Tallinna.

Kohtunik teeb otsuse seaduse _____ alusel.

Teadlased pidid _____, et nahkhiirte arvukus on viimase kümne aasta vältel vähenenud.

Lõuna-Eestis pakkusid virmalised _____ vaatemängu.

1. konfliktne; konhvliktne;
2. anuleerima; annuleerima; annulleerima;
3. efektne; efektne; ehvektne;
4. proffesionaalne; proffesionaalne; professionaalne;
5. aktsionär; aktsionäär; aktsjonär; aktsjonäär;
6. potensiaalne; potentsiaalne; potensjaalne; potentsjaalne;
7. paragraaf; paragraf; pragraahv; paragrahv;
8. kontseptsioon; konseptsioon; kontseptsioon; konseptsioon;
9. rešisöör; reššissöör; rešissör; režissöör; režissöör; režissör; resiššöör; ressiššöör;
10. konstanteerima; konstateerima; konstanterima;

Näidisülesanne 6.b

Kirjuta tähendusele vastav võõrsõna ja nimeta selles üks võõrsõna tunnus.

võõrsõna tähendus	võõrsõna	1 võõrsõna tunnus
1. kordusrida või -salm		
2. korrapäratu, muretu eluviisiga haritlane		
3. lugupeetav, mõjukas, mainekas		
4. tagasihoidlik, peenetundeline		

5. arukas, taibukas, arenenud mõistusega		
6. teksti selgitav või kaunistav joonis, pilt; iseloomulik näide		
7. karikatuurne, liialdatud kujutis		
8. mõjus, tõhusus		
9. vigu parandama, täpsustama		
10. lamamisdiivan		

Näidisülesanne 6.c

Täida lüngad seal, kus vaja.

lod___a, ___ira___, garaa___ki, duš___i all, borš___i (mida?), tuš___ipott, ___effki, ku___ett, tuš___ki, ___uljaš___, ___renaa___, ___radeerima, pro___essor, revan___

Paronüümid

Näidisülesanne 7.a

Kirjuta lünka sobiv sõna.

Emma tuleb kell viis, sa tule teda. (enne, ennem)

Tulge meie külla. (vahel, vahest, vast)

See ülesanne ei ole lahendatud. (õigesti, õieti)

Kõnni oma venna, muidu eksid ära. (järgi, järel)

Inimeseõpetuse tunnis diskrimineerimise teemat. (käsitlema, käsitsema, käsitama)

Ma ei jõua täna trenni, kutsud kellegi teise. (vahel, vahest, vast)

Meremehed jätkasid pimedas sõitu taevatahtede (järgi, järel, järele)

Tüdrukud niiti ja nõela osavamalt kui poisid. (käsitlema, käsitsema, käsitama, kättelema)

Fraseoloogilised väljendid ja kõnekäänud

Näidisülesanne 8.a

Selgita fraseoloogiliste väljendite tähendust.

1. jalgadele valu andma
2. silmad on peos
3. taevaluuke valla lööma
4. vati sees hoidma
5. õhk on puhas
6. pead maha võtma
7. kuri on karjas
8. issanda nuhtlus
9. rappa minema
11. süle ja seljaga

Funktsionaalne lugemisoskus

Õpilane oskab kirjutamisel valida sobivaid keelevahendeid vastavalt suhtluseesmärkidele; oskab loetud tekstile toetudes vastata teksti põhjal esitatud küsimustele ja lahendada ülesandeid.

Laenuraamatukogude edetabel: rahvas, kes armastab lugusid

26. jaanuar 2015 23:59

Eesti raamatukogude eelmise aasta laenutusedetabelite tipus troonivad armastatud kirjamehed, mõnusad loojutustajad Andrus Kivirähk, Indrek Hargla ja Mart Kadastik.

Postimees palus Tallinna, Tartu, Pärnu ja Jõhvi keskraamatukogudel saata kõige populaarsemate raamatute edetabelid, et saaks aimu, mida Eesti eri piirkondades lugeda armastatakse. Tabelite tõlgendamisel peab silmas pidama, et nendes puuduvad aasta lõpus ilmunud populaarsed raamatud, mis ei ole veel kogudesse jõudnud. Populaarsete autorite uute raamatute ilmudes tekib kohe raamatukogudes lugemisjärjekord ja samuti hakatakse huvi tundma sama autori varasemate teoste vastu. Seoses Vahur Kersna uue raamatuga soovitakse

lugeda ka tema eelmist teost «7x7». Elulooraamatud on endiselt populaarsed. Need liigitatakse raamatukogudes teadmiskirjanduse rubriiki koos näiteks koka- ja eneseabiraamatutega. Selles žanris oli 2014. aasta vääramatu valitseja Valdur Mikita «Lingvistiline mets»: esikohal Tallinnas, Tartus ja Pärnus, vaid Jõhvis jäi Mikita kaheksandale kohale. Tänu selle raamatu populaarsusele tunti suuremat huvi ka teiste Mikita teoste vastu.

Tartu raamatukogu andmeid analüüsid selgub, et elulooraamatud enam ei domineeri, loetakse ka muud. Torkab silma, et tartlased loevad ikka raamatuid Tartust. Täiesti omaette nähtus on Eesti raamatuäris kirjastuse Petrone Print «Minu...» sari. Juba ilmunud nimetuste hulk läheneb kolmekohalisele arvule ja kirjastus otsib jätkuvalt uusi autoreid. Tallinn, Tartu ja Pärnu panid need raamatud eraldi edetabelisse, muidu moonutaksid need üldnimekirja. Kõige populaarsemad on uuemad, nt Jaana Davidjantsi «Minu Berliin» ja Heilika Pikkovi «Minu Jeruusalemm». Pärnis Kivirähki ega Hargla taset need ei saavuta, aga näiteks Tallinnas oli nõutuim Rita Ahoneni «Minu Stockholm», Tartus ja Jõhvis Katri Raigi «Minu Narva» ning Pärnus Maarja Yano «Minu Tōkyō: nähtamatu piiri taga».

Tõlkekirjanduses on jäme ots kriminullide käes, eriti jõuliselt on Tallinna tabelis esindatud Skandinaavia autorid. Koolikirjanduse kõrval on troonil noorsooromaan, enamasti ameerika kirjandus, ulme ja õudusjutu segu. Varasematel aastatel on küll selle žanri nimetusi tabelis olnud, aga mitte nii massiliselt. Tase on ilmselt väga erinev, aga nt «Süü on tähtedel» on päris hea kirjandus. Jutt, et noored ei loe, ei vasta tõele. Teismelised ja vanemad lausa neelavad. Koolikirjanduse ja noorsooraamatute vahele on suutnud end kiiluda ainult Sofi Oksanen, üks Henning Mankelli kriminull ja Jonas Jonassoni «Saja-aastane, kes hüppas aknast välja ja kadus». Varem on Mankelli ja Jo Nesbø krimkasid rohkem 50 sisse mahtunud.

ABSOLUUTNE EDETABEL Tallinna, Tartu, Pärnu ja Jõhvi raamatukogude laenutustulemusi kokku võttes on absoluutne edetabel järgmine: 1. Andrus Kivirähk «Rehepapp ehk November» 2. Mart Kadastik «Kevad saabub sügisel» 3. Mart Kadastik «Suvi sulab talvel» 4. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja Pirita kägistaja»	Tallinna keskraamatukogu veebipõhise digiraamatukeskkonna ELLU laenutuste edetabel 1. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus» 2. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja timuka tütar» 3. Andrus Kivirähk «Kaka ja kevad» 4. Cassandra Clare «Luude linn. Surmav arsenal I»
--	--

<p>5. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus»</p> <p>6. Valdur Mikita «Lingvistiline mets»</p>	<p>5. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja Rataskaevu viirastus»</p> <p>6. George R. R. Martin «Troonide mäng. I raamat»</p> <p>7. George R. R. Martin «Vareste pidusöök. II raamat. Jää ja tule laul»</p> <p>8. Stig Larsson «Lohetätoveeringuga tüdruk»</p> <p>9. Henning Mankell «Käsi»</p> <p>10. James Dashner «Labürindijooksja»</p>
--	---

<p>Tallinna keskraamatukogu</p> <p>1. Andrus Kivirähk «Maailma otsas»</p> <p>2. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja Pirita kägistaja»</p> <p>3. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus»</p> <p>4. Mart Kadastik «Kevad saabub sügisel»</p> <p>5. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja Rataskaevu viirastus»</p> <p>6. Mart Kadastik «Suvi sulab talvel»</p> <p>7. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja timuka tütar»</p> <p>8. Andrus Kivirähk «Rehepapp ehk November»</p> <p>9. Tõnu Õnnepalu «Mandala»</p> <p>10. Erik Tohvri «Veel on aega»</p>	<p>Tartu linnaraamatukogu</p> <p>1. Andrus Kivirähk «Rehepapp ehk November»</p> <p>2. Mart Kadastik «Kevad saabub sügisel»</p> <p>3. Anton Hansen Tammsaare «Tõde ja õigus I. Osa»</p> <p>4. Mart Kadastik «Suvi sulab talvel»</p> <p>5. Aidi Vallik «Kuidas elad, Ann»</p> <p>6. Jaan Kross «Keisri hull»</p> <p>7. August Kitzberg «Libahunt»</p> <p>8. Eduard Bornhöhe «Tasuja»</p> <p>9. Katrin Reimus «Haldjatants»</p> <p>10. Andrus Kivirähk «Mees, kes teadis ussisõnu»</p>
---	--

<p>Pärnu keskraamatukogu</p> <p>1. Andrus Kivirähk «Rehepapp ehk November»</p> <p>2. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus»</p> <p>3. Indrek Hargla «Apteeker Melchior ja Pirita kägistaja»</p> <p>4. Andrus Kivirähk «Mees, kes teadis ussisõnu»</p> <p>5. Margus Karu «Nullpunkt»</p> <p>6. Andrus Kivirähk «Maailma otsas»</p> <p>7. Mart Kadastik «Kevad saabub sügisel»</p> <p>8. Riho-Bruno Bramanis «Õhk riisiterade vahel»</p>	<p>Jõhvi keskraamatukogu</p> <p>1. Katri Raik «Minu Narva: kahe maailma vahel»</p> <p>2. Tuuli Roosma «Meie aasta Siberis»</p> <p>3. Mart Kadastik «Suvi sulab talvel»</p> <p>4. Esta Aksli «Ane»</p> <p>5. Erik Tohvri «Veel on aega»</p> <p>6. Andrus Kivirähk «Maailma otsas»</p> <p>7. Erik Tohvri «Kaamos: järg romaanile «Mere taga»</p> <p>8. Ira Lember «Õde Veera»</p> <p>9. Rita Ahonen «Minu Stockholm: vanniga merel»</p>
--	--

1. Kes on antud uuringu alusel kõige populaarsemad autorid? (3p)
2. Miks on just need autorid niivõrd populaarsed? (1p)
3. Kes korraldas uuringu Eesti laenuraamatukogude kohta? (1p)
4. Millisesse rubriiki kuulub Valdur Mikita teos “Lingvistiline mets”? (1p) Mis tüüpi raamatud veel samasse rubriiki kuuluvad? (3p)
5. Mis tekitas huvi Mikita varem ilmunud teoste vastu? (1p)
6. Mis mõjutab oluliselt raamatukogude laenutuste arvu? (1p)
7. Mis seab piirangu populaarsete laenuraamatute edetabeli täpsusele? (1p)
8. Võrdle Tallinna keskraamatukogu ja Tartu linnaraamatukogu tabeleid ning vasta järgmistele küsimustele:
 - millised teosed on esindatud mõlemas tabelis? (3p)
 - Millise autori teoseid on kahe tabeli peale kõige rohkem? (1p)
9. Võrdle raamatukogude üldtabelit ja Pärnu keskraamatukogu edetabelit. Millised raamatud esinevad ainult viimases? (4p)

Neelja kooli ühiskatsed